

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 4ο/2022

Συνέντευξη Τύπου | Αθήνα 24 Ιανουαρίου 2023

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την Ελληνική Οικονομία που παρουσιάστηκε στις 24/1/2023:

- Η **παγκόσμια οικονομία** συνεχίζει να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις καθώς οι ρυθμοί ανάπτυξης συρρικνώνονται, ενώ ο πληθωρισμός παραμένει σε υψηλά επίπεδα, ως συνέπεια και της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ο πληθωρισμός τον Νοέμβριο στις 38 χώρες του ΟΟΣΑ έφτασε το 10,3%, υποχωρώντας οριακά από το 10,7%, που καταγράφηκε τον προηγούμενο μήνα και αποτελεί υψηλό των τελευταίων 39 ετών. Οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες παγκοσμίως προβαίνουν σε συστηματικές αυξήσεις επιτοκίων σε μικρό χρονικό διάστημα με την προκαλούμενη σύσφιξη των χρηματοοικονομικών συνθηκών να έχει ήδη αρχίσει να κάμπτε τις πληθωριστικές προσδοκίες. Το ενδεχόμενο «ομαλής προσγείωσης» των οικονομιών και η αποφυγή της ύφεσης παραμένει ως πιθανό σενάριο, ωστόσο, οι συνεχιζόμενες περαιτέρω παρεμβάσεις αυξάνουν την πιθανότητα μιας πιο απότομης από την σκοπούμενη προσγείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Μεταξύ των μεγαλύτερων οικονομιών, στο τρίτο τρίμηνο του 2022 σημειώθηκε οριακή βελτίωση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης σε ΗΠΑ (1,9% από 1,8% το προηγούμενο τρίμηνο), επιβράδυνση σε Ευρωζώνη (2,3% από 4,2%) και επιτάχυνση στην Κίνα (3,9% από 0,4%).
- Χαμηλότερη των προσδοκιών **ετήσια εγχώρια ανάκαμψη** της τάξης του 2,8% καταγράφηκε στο **τρίτο τρίμηνο του 2022**, έναντι ανάκαμψης 7,1% στο προηγούμενο τρίμηνο. Η επιβράδυνση οφείλεται κυρίως στη μεγάλη πτώση του ετήσιου ρυθμού αύξησης των εξαγωγών υπηρεσιών σε 3,0% από 45,8% στο προηγούμενο τρίμηνο, και τις εξαγωγές αγαθών να παρουσιάζουν οριακή πτώση. Αναλογικά μικρότερη ήταν η πτώση στον ετήσιο ρυθμό αύξησης των εισαγωγών αγαθών σε 8,6%, με αποτέλεσμα την σημαντική επιδείνωση στο έλλειμμα του εξωτερικού ισοζυγίου, παρά την ετήσια μείωση των εισαγωγών υπηρεσιών κατά 4,6% στο ίδιο τρίμηνο. Σημαντική συμβολή στην ανάκαμψη είχε για άλλο ένα τρίμηνο η ανθεκτική κατανάλωση των νοικοκυριών, η οποία ενισχύθηκε ετησίως κατά 6,2%, καθώς και η ενίσχυση των επενδύσεων κατά 12,3%.

- Το ΙΟΒΕ αναθεωρεί προς τα κάτω την **εκτίμηση για ανάκαμψη το 2022**, σε 5,2%, σε σταθερές τιμές, κυρίως λόγω μικρότερης διεύρυνσης των εξαγωγών (5,8%) και μείωσης της δημόσιας κατανάλωσης (-1,1%), ενώ αναμένεται αύξηση σε ιδιωτική κατανάλωση (7,7%), επενδύσεις (12,1%) και εισαγωγές (9,1%). **Για το 2023**, το ΙΟΒΕ αναμένει ηπιότερη ετήσια ανάπτυξη, κατά 1,4% σε πραγματικούς όρους, κυρίως λόγω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας, σε συνθήκες υψηλού πληθωρισμού και αβεβαιότητας. Ως προς τις συνιστώσες, οι επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν περισσότερο στην ανάπτυξη, με ετήσια αύξηση 8,5%, ακολουθούμενες από μια σχετικά ανθεκτική, αν και σαφώς ηπιότερη, αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά 0,8%. Στον εξωτερικό τομέα, αναμένεται μικρή περειαίρω επιδείνωση στο ήδη υψηλό έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2023 κατά 2,1% και 2,7% αντιστοίχως.
- Η **εκτέλεση του προϋπολογισμού** κινήθηκε κοντά στον στόχο για το 2022. Καταγράφηκε υπέρβαση των ταμειακών στόχων στο πρώτο ενδεκάμηνο του 2022 και σημαντική ετήσια άνοδος στα δημόσια έσοδα (+10,2%) λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας και του πληθωρισμού. Σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2023, εκτιμάται δημοσιονομικό έλλειμμα -4,1% και -2,0% για το 2022 και το 2023, καθώς και πρωτογενές αποτέλεσμα -1,6% και +0,7% για αμφότερα τα έτη. Το δημόσιο χρέος εκτιμάται ότι θα μειωθεί περαιτέρω φέτος ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 159,3%. Το 2023 είναι εκλογικό έτος, το πρώτο έτος που η Ελλάδα δεν θα βρίσκεται υπό στενή δημοσιονομική επιτήρηση μετά το 2010, καθώς και το έτος στο οποίο αναμένεται η ανάκτηση επενδυτικής βαθμίδας. Η συνετή δημοσιονομική διαχείριση είναι συνεπώς ιδιαίτερα κρίσιμη.
- Ηπιότερη μείωση **ποσοστού ανεργίας** το γ' τρίμ. του 2022 στο 11,6% από 13,0% το γ' τρίμ. του 2021. Οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη άνοδο στην απασχόληση ήταν οι Εκπαίδευση (+36,6 χιλ. απασχολούμενοι), Πρωτογενής τομέας (+20,3 χιλ.) και Παροχή νερού-Επεξεργασία λυμάτων (+16,9 χιλ.), ενώ αυτοί με την ισχυρότερη μείωση ήταν οι Δημόσια Διοίκηση (-20,9 χιλ.) και Μεταφορές-Αποθήκευση (-10,0 χιλ.). Η πορεία της απασχόλησης το 2022 καθορίστηκε κυρίως από τις πολύ καλές επιδόσεις του τουρισμού, καθώς και την ικανοποιητική πορεία εξαγωγών, κατανάλωσης και κατασκευών, παρά τον υψηλό πληθωρισμό και το υψηλό ενεργειακό κόστος. Η απασχόληση το 2023 αναμένεται να επηρεαστεί θετικά από την ηπιότερη ενίσχυση των επενδύσεων, την περαιτέρω αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, την ηπιότερη άνοδο κατανάλωσης και εξαγωγών, καθώς και από τον τουρισμό. Οι παράγοντες αυτοί αναμένεται να αντισταθμίσουν μερικώς την - ηπιότερη σε σχέση με το 2022 - άνοδο του πληθωρισμού καθώς και την άνοδο του κόστους δανεισμού. Το ποσοστό ανεργίας το 2022 εκτιμάται ότι κυμάνθηκε στην περιοχή του 12,3%, ενώ το 2023 αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 11,5%.
- Ο **ρυθμός μεταβολής του ΓΔΤΚ** κατά 9,6% στο σύνολο του 2022 ήταν ο υψηλότερος από το 1994, μετά από ήπια άνοδο 1,2% ένα έτος πριν. Η ισχυρή άνοδος οφείλεται κυρίως στην αυξητική άμεση επίδραση των ενεργειακών αγαθών το πρώτο εννεάμηνο, και των μη ενεργειακών αγαθών το τελευταίο τρίμηνο του 2022. Το ΙΟΒΕ εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε ηπιότερη ανοδική τροχιά το τρέχον έτος, στην περιοχή του 4%, λόγω κυρίως της ανθεκτικότητας της καταναλωτικής ζήτησης.
- Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια στους ισολογισμούς των **τραπεζών** μειώθηκαν το γ' τρίμηνο σε μονοψήφιο ποσοστό των συνολικών δανείων, για πρώτη φορά από το 2009. Ωστόσο,

παραμένουν σημαντικός επιβαρυντικός παράγοντας για την οικονομία, ενώ ο ρυθμός μείωσής τους φθίνει ή ακόμα και ανακόπηκε (στεγαστική πίστη). Μεταξύ των θετικών εξελίξεων στα τέλη του 2022, ενισχύθηκε η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις, και παράλληλα επιταχύνθηκε η υλοποίηση του δανειακού σκέλους του «Ελλάδα 2.0». Μεταξύ των προκλήσεων στα τέλη του 2022, ξεχωρίζουν η ανακοπή της ανοδικής τάσης των ιδιωτικών καταθέσεων, η αύξηση του κόστους χρηματοδότησης, ο κίνδυνος για νέο γύρο ληξιπρόθεσμων οφειλών λόγω ενεργειακής κρίσης και η αμείωτη πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά. Ως προτεραιότητες για το τραπεζικό σύστημα, αναδεικνύονται η συνέχιση βελτίωσης της ποιότητας του ενεργητικού και των ιδίων κεφαλαίων, καθώς και η αποτελεσματική εφαρμογή του πτωχευτικού κώδικα και του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών.

Πίνακας 1. Μακροοικονομικές προβλέψεις IOBE (Ιαν.2023) για τα έτη 2022-2023 (σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές, εκτός εάν αναγράφεται διαφορετικά)

	2021 (πραγμ.)	2022 (εκτίμηση)	2023 (πρόβλεψη)
ΑΕΠ	8,1%	5,2%	1,4%
Κατανάλωση	5,1%	5,5%	0,3%
Ιδιωτική Κατανάλωση	6,1%	7,7%	0,8%
Δημόσια Κατανάλωση	2,4%	-1,1%	-2,0%
Ακαθάριστες Επενδύσεις	21,2%	12,1%	8,5%
Εξαγωγές	24,1%	5,8%	2,1%
Εισαγωγές	18,0%	9,1%	2,7%
Ρυθμός πληθωρισμού	1,2%	9,6%	4,0%
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	14,7%	12,3%	11,5%

Κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ο Γενικός Διευθυντής του IOBE, Καθηγητής Νίκος Βέττας, σημείωσε:

- Κατά τη διάρκεια του 2022, η ελληνική οικονομία κατέγραψε ιδιαίτερα σημαντική δυναμική μεγέθυνσης, με τάση εξασθένισης, σε συνέχεια ενός κύκλου διακυμάνσεων που ξεκίνησε με την κρίση της πανδημίας.
- Για την αξιολόγηση της πορείας της οικονομίας βραχυχρόνια, υπάρχουν σημαντικοί θετικοί παράγοντες. Συνολικά, και ξεκινώντας από χαμηλότερη βάση, η οικονομία μας μπορεί να τρέξει πιο γρήγορα από τον μέσο όρο της Ευρώπης.
- Το συσσωρευμένο δυναμικό της ελληνικής οικονομίας είναι μεγαλύτερο από αυτό στις περισσότερες ευρωπαϊκές. Η ανεργία, και γενικότερα η δεξαμενή ανεκμετάλλευτης εργασίας, παραμένει υψηλή, και ακόμη μεγαλύτερο είναι το επενδυτικό κενό. Το Ταμείο Ανάκαμψης και η λοιπή εισροή ευρωπαϊκών πόρων είναι υψηλής σημασίας και μπορούν να κινητοποιήσουν ευρύτερες επενδύσεις. Εξωστρεφείς επιχειρήσεις, κυρίως μεταποιητικές έχουν τοποθετηθεί σε

παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Το δημόσιο χρέος, αν και πολύ υψηλό, είναι προς το παρόν λιγότερο εκτεθειμένο στις αυξήσεις των επιτοκίων από ό,τι άλλων οικονομιών.

- Το εξωτερικό περιβάλλον πιέζει εξαγωγές και επενδύσεις λόγω επιβράδυνσης της ανάκαμψης στην Ευρώπη, συνεχιζόμενης αύξησης των επιτοκίων και υψηλής αβεβαιότητας. Οι οικονομικές αποφάσεις τείνουν να γίνονται με αποφυγή της έκθεσης στον κίνδυνο, και άρα πιο εσωστρεφείς και βραχυπρόθεσμες, ακριβώς το αντίθετο από το επιθυμητό.
- Η σημαντική επιδείνωση στο εμπορικό ισοζύγιο και ο υψηλός δομικός πληθωρισμός αναδεικνύουν συστηματικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας. Η τάση για διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος καθώς υπάρχει μεγέθυνση αντανακλά σχετικά χαμηλή ανταγωνιστικότητα. Η τάση για άνοδο των κεντρικών τιμών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς ανακάμπτει η κατανάλωση, υποδηλώνει μικρή δυνατότητα έγκαιρης ανταπόκρισης της παραγωγής και χαμηλή ένταση ανταγωνισμού.
- Κρίσιμο είναι να επιτευχθεί σύντομα αξιολόγηση της ελληνικής οικονομίας στην επενδυτική βαθμίδα. Κάτι τέτοιο αποτελεί θετικό σήμα για τις αγορές, βελτιώνει τις προσδοκίες και οδηγεί στη διεύρυνση της επενδυτικής βάσης και την αποκλιμάκωση του κόστους χρηματοδότησης.
- Η ευστάθεια του δημοσιονομικού ισοζυγίου αποτελεί προϋπόθεση για την συστηματική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.
- Στην πλευρά των φορολογικών εσόδων, στον τρέχοντα χρόνο υπάρχουν τέσσερις θετικές εξελίξεις, από την ίδια τη μεγέθυνση της οικονομίας, από την επίδραση της διάδοσης των ηλεκτρονικών πληρωμών, από τους έμμεσους φόρους λόγω πληθωρισμού και από την φορολογία των εισοδημάτων καθώς εφαρμόζεται μια προοδευτική κλίμακα.
- Στην πλευρά των δημοσίων δαπανών, οι πολιτικές στήριξης μέσω επιδομάτων, πέρα από επιδράσεις στα δημοσιονομικά και μακροοικονομικά ισοζύγια, έχουν παράπλευρες επιδράσεις στην κατανάλωση και τη φορολογική συμμόρφωση.
- Για την Ευρώπη, κομβικός θα είναι ο χειρισμός των επιπτώσεων από το τρίπτυχο της ενεργειακής κρίσης, του πληθωρισμού και της ρωσικής εισβολής. Το πώς θα διαμορφωθούν οι κανόνες για το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο αποτελεί στοίχημα για περαιτέρω δημοσιονομική ολοκλήρωση.
- Για τη χώρα μας, οι βουλευτικές εκλογές σε λίγους μήνες είναι σημαντικές για τη σταθερότητα που θα επιτρέψει σημαντικές επενδύσεις, αλλά και τη διαμόρφωση μεσοπρόθεσμης πολιτικής που θα μπορεί να συνδυάσει δύο επιθυμητά χαρακτηριστικά: σοβαρότητα σε ένα επικίνδυνο περιβάλλον και πρόθεση για μεταρρυθμιστικές τομές.